

Esimehe veerg

Aasta 2007 on ümber saamas. Päeva-
valguse limiit on üsna napiks jäänud –
päikesel on taevavõlvile asja vaevalt
kuue tunni jagu. Ja et taevast on ena-
masti tihedas pilves, siis tundub kesk-
päevgi mornilt hämaravõitu. Rõõmsamat
meeleolu loob see, et jõuluaeg on
lähenemas. Temperatuur plusspoolel ja
maapind lausa lumeta ei tee asja küll
jõulusemaks, aga lubatakse lumevalget
jõuluaega ja see õhutab ootust.

Jõuluvana korrastab kuuldavasti
juba põhjapõtrade rakmeid ja päkapikud
askeldavad kingikotte täites. Meilgi kos-
tab raadios üha tihedamalt jõululaule ja
poodlemine võtab järjest rohkem hoogu.
Kaubanduskeskustes käib tavalisest
tihedam kingijaht. Ütleb ju rahvatarkuski,
et looda jõuluvana ja päkapiku peale,
aga ole ka ise õigel ajal abiks. Ega see
jõulueelne melu ja mõtteviis ka mesini-
kele võõras ole.

On aeg mesindusaastale 2007 joon
alla tõmmata. Näib, et oli üks keskmiselt
korralik aasta nii mesinikele kui ka mesi-
lastele. Saak oli enamikule mesinikest
veidi üle keskmise taseme ja ikaldust
polnud küll kusagil. Mesilastel ja ka
mesinikel oli sügisel piisavalt aega, et
korralikult talveks valmistuda. Tavalisest
pikem ja edukam oli arenguaasta ka
varroalestade jaoks ning neid sai sügi-
seks rohkesti. Aga loodetavasti jõudsid
kõik sügisel korraliku varroatõrje teha, et
liigsed lestad ei jääks mesilasperede
head talvitumist häirima.

Mesindusaasta üheks kokkuvõtteks
on ka see, et Aastamesinik 2007 nime-
tus otsustati mesinike sügispäevadel
Jänedal anda Vahur ja Ülle Talimaale.
Õnnitleme ja soovime edu ning rõõmu

mesinduses, aga ka mesinduse eden-
damisel. Ja muidugi soovime head sulle-
jooksu paberil, et järgneva aasta
Mesinik-lehtede kaudu oma mesindus-
mõtteid teiste mesinikega jagada.

Eestis on olnud mitu head mee-
aastat järjestikku ja meemüük pole
sellele järele jõudnud. Kevadel ja veel
suvelgi kurtis mõnigi mesinik, et eelmise
aasta meesaak jääb uuele vurritamisele
jalgu ja müük ei taha edeneda.

Sügisel on meeturg siiski elavnenu-
d ja mesi läheb varasemast paremini
kaubaks. Eks EML ja ka iga mesiniku
poolt tehtav töö mee tarvitamise propa-
geerimiseks hakkab vähehaaval vilja
kandma. Meeostu soovi kasvatab jõulu-
eelses kingiotsimise tuhinas idanev ja
mesinike poolt õhutatav mõte, et mee-
purk võiks olla üks väärt jõulukink. Oma-
jagu suurendab tarbijate meeiha ka
vajadus sügisel ja talve hakul oma
tervist tavalisest rohkem turgutada ning
meepurgist osatakse abi leida.

Siiski tuleb mee tarvitamise propa-
geerimist ja meetarbijate harimist ning
eesti mee ja teiste mesindusaaduste
ostmise õhutamist kindlasti senisest
veelgi jõulisemalt jätkata. Nii suurenda-
takse tarbijate teadmisi mee kasulikkuse
ja tervislikkuse kohta ning soovi meest
rohkem kasu saada. Teisalt tuleks
tugevdada tarbijate veendumust, et eesti
mesi on usaldusväärse kvaliteediga ja
igati parim. Loomulikult tuleb siis ka
meie mesinikel tagada, et eesti mesi
oleks tööpoolest kõrge kvaliteediga
väärtuslik ja tervislik loodustoode.

EML tegevus meeturu arendamisel
saab tugineda eelkõige sellel rahal, mi-
da mesinikud tasuvad EML lisa-liikme-

maksuna 10 kr iga mesilaspere kohta.
Mida rohkem mesinikud sellesse mee-
fondi raha panustavad, seda rohkem
saab EML mee propageerimiseks ja
mee müügi edendamiseks ära teha.

On saabunud aeg teha mesindus-
aastast 2007 ka statistilisi kokkuvõtteid.
Kui olete saanud Statistikaametilt küsit-
luslehe, siis soovitame sellele vastata
ausalt ja mitte tegelikest väiksemaid
numbreid kirjutades. Oleks ju mesinikele
kasulik, kui Eesti mesinduse kohta
kogutakse võimalikult õiged ametlikud
statistilised näitajad. Siis ei paista meie
mesindus ametnikele ja kõrvaltvaataja-
tele tegelikust mannetum. Eesti riigi ja
EL tasemel hinnatakse ja toetatakse
meie mesindust just ametlike statistiliste
andmete alusel.

Käesoleva Mesinik-lehe vahel jõuab
Sinu lauale ka EML ankeet-andmeleht
2007.a kohta. Selle kaudu saab EML
ülevaate, kuidas meie mesinikel ja mesi-
lastel läheb ning mida peaks veel mesi-
nike abistamiseks võimalike problee-
mide osas ette võtma. EML poolt kogu-
tud andmed on seda usaldusväärse-
mad, mida täpsemalt iga mesinik oma
ankeedi täidab. Loodame, et kõik
mesinikud täidetud ankeedi EML kontori
aadressile tagasi saadavad. Nagu alati,
kasutab EML kogutud andmeid ainult nii,
et see kuidagi ei saa kahjustada
andmeid esitanud mesinike huve.

EML juhatus soovib teile ja teie
peredele rõõmsat jõuluaega, ilusat
aastavahetust ja edukat ning rohkesti
mesinikurõõme pakkuvat 2008. aastat!

Aleksander Kilk
EML juhatuse esimees

Läinud aastast ja tehtud vigadest

Suurte kogemustega ja kauaaegsele mesinikule on mesindamise põhireeglid ja peenemadki nüansid teada. Algajatele ja hobimesinikele aga hädavajalikud kõrva taha panna.

Ka mina olin 13 aastat tagasi võhik ja nüüdki veel võivad mesilased mind paljuski üllatada. Nende käitumine erinevate ilmastikutingimuste korral on nii erinev ja palju meil siis neid sarnaseid aastaid ikka on. Iga aastaring erineb millegi poolest eelnevatest. Lõppev 2007 oli meile hea. Pered olid kõik talvitunud 100%, kevad oli paljutootav. Siis tuli küll kuuajaline tühik, kuid talvest oli sööta kõvasti üle jäänud ning kevadel pajust saadud starter pani pered korralikult kasvama. Probleem tuli siis, kui tarud peakorje ajal kõvasti mett täis toodi ja me ei jõudnud neid nii ruttu tühjaks vurritada. Siis ei jäänud minu tiivulistel muud üle kui sülemleda. Vurritasime siis selles järjekorras kust sülem tuli, taru ruttu tühjaks ja ajasime sülemi sinna tarru uuesti tagasi, et pere ikka sama suur oleks ja veel kord korpused mett täis korjaks. Koorunud paarumata ema asendasime noore paarunud emaga. Sülemi-ema aga võtsime lihtsalt ära. Kõik õnnesus suurepäraselt ja mett saime ainult veidi vähem kui mullu. Terve suve oleme paralleelselt mesindamisega tegelenud ka mee müügiga. Mida aasta lõpu poole, seda rohkem siblimist. Mesi sobib ju jõuluringiks imehästi.

Mesinik peab olema usinam kui mesilane. Ta ei saa talveunes tukkuda, siis jääb mesi müümata. Müük on aga palju keerulisem ning rahanõudvam kui mee tootmine. Kes ei usu, proovigu järele. Ka meie mõtlesime, et õpime mesindama ja toodame palju mett ning siis tuleb hea onu, kes kalli hinnaga meie mee ära ostab. Aga nõnda see ei ole. Pakendamise (masinad, purgid, sildid), transport (auto + kütus), müügi- ja müüjate palgad + riigimaksud, lisaks konkurents meeturul – kõik see ei lase mett kuigi kallilt kokku osta.

Nüüd siis mesinduse ABC. Öeldakse ju, et tark õpib teiste vigadest, rumal omadest. Mina kuulun nende rumalamate kilda, sest ma ei usu kõike, mida teised räägivad ja ikka püüan omamoodi teha. Püüan ka vahel mesilasi üle kavaldada aga nemad on ju targad, ikka oma iidse elurütmiga. Nii nagu ei saa jõge panna vastuvoolu liikuma, nii ei saa ka mesilasi õpetada elama mesiniku tahtmist mööda. Ehk mõni tark algaja mesinik võtab nõu kuulda ja ei püüa hinge sisse puhuda nõrkadele peredele. Mina mängisin ka peotäie suuruse perega kuni sügiseni. Mett sealt ei saanud, perest aga sain pere küll, aga tegemist kui palju. Nõrgad pered tuleb kevadel ja ka sügisel teiste peredega liita. Muidu nad talvituvad halvasti, kui üldse talvituvad; roojavad raamid täis, sest ei suuda peres sooja hoida. Liidetud pere kasvab kiiresti ja mai lõpus, juuni alguses saab sellest teha kaks korralikku peret või hoopis jätta üks suur pere, mis toob väga palju mett. Perede arv pole tähtis, korralik suur pere, noor ema rohkete töomesilastega on see, mis toob mesinikule naeratuse näole ja leiva lauale.

Teine suur viga, mida olen teinud, on liiga kiire kevadine laiendamine. Sellega mesinik jahutab peret, soodustab lubihaudme arengut, sest pere ei suuda sooja hoida ning osa haudmest sureb. Pere laiendamine toimub ikkagi põhiliselt siis kui ületalvitunud mesilased on sumud ja seda vastavalt pere arengule.

Kolmandaks, ei tohi emadel tiibu kärpida liiga hilja, siis mesilased vahetavad ema kui vigase välja.

Neljandaks peab mesinik ära tabama, millal tekib plahvatuslik pere suurenemine, et siis oleks vajalik arv raame nektari paigutamiseks.

Viieandaks tuleb õigel ajal kasutada magazine koos emaalduvõrega. Eriti oluline on see siis, kui kohe aasta algusest on head ilmad ja palju nektarit ning see kestab suve lõpuni.

Kuuendaks juuni keskpäigani võiks olla peres kaks munevat ema, et pere võimalikult suureks saada. Emadest oleneb kogu mesindus. Ta peab olema kindlasti head tõugu. Minu lemmik on itaalia tõug, sest ta on rahulik ja sülemleb siis kui mesinik ei saa oma tööga hakkama st ei anna mesilastele piisavalt palju tööd. Emad ei tohiks olla vanemad kui kaks aastat. Mina vahetan korpustarudes emad igal aastal, sest seal on pered suuremad ja emad munevad rohkem.

Seitsmendaks. Kevadest suveni tuleb jälgida lestade arvu peres või siis visuaalse vaatluse alusel selgeks teha pere olukord. Kes seda ei tee, selle pere ei arene, ei too mett ja ei võta ka sügisel sööta vastu. Kevadeks seda peret enam ei ole ning siis on imestus suur kui raamid on sööta täis, kuid mesilasi pole. Isegi surnud mesilasi pole tarus. Vigane ja kurnatud mesilane läheb perest välja surema ja kui sügised on pikad ja soojad siis ongi lugu nii, et see pere tühjeneb veel hilissügisel.

Kaheksandaks. Talvepere tegemine on talvitumise alus. Kes seda ei oska või ei tee, süüdistagu ennast. Samuti mesilaste liigne sügisene katmine on kurjast. Mesilane ei kardab külma, mesilane kardab rõskust. Tarus peab olema hea ventilatsioon.

Ka söötmise juures olen teinud vigu. Sööt ei pea olema liiga vedel ega liiga paks. Kui ta on oma viskoossuselt „Vana Tallinna” sarnane siis sobib hästi. Sööda

sisse pole paha ka sidruni mahla pigistada. Sööta tuleb nelja kuni viie päevaste vahedega, siis antakse 10 – 12 liitrit korraga. Pikemate vahede korral muneb ema kui pöörane ja mesilased paigutavad sööda halvasti. Lõpuks on haudmepesa nii suur, et äkilise külma saabudes koonduvad mesilased hauet soojendamaks ja söödani enam ei ulatugi. Ja kui tuleb kuni paarinädalane külmaperiood, võib pere lihtsalt nälga surra olgugi et peres on sööta küll.

Ja lõpuks need tihased ja puukoristajad, lisaks rähnid ning igasugu muud

elukad. Linnud, kes pidevalt taru kallal kopsivad, hukutavad kevadeks pere. Kõik mesilased, kes häirimise peale talvekobarast eralduvad, hukuvad ja kukuvad langetisena põhja, takistades taru head ventilatsiooni. Langetis muutub niiskeks, hallitab ja see on pere hävingu algus. Ka talvel saab mesinik pere heaks üht-teist teha aga enne peab olema kindlalt veendunud, et see pere ei vea kevadeni välja. Ilma asjata peret torkida ega häirida ei tohi.

Need on minupoolsed nõuanded, mis aitavad mesinduses head saaki saada.

Ülejäänud oleneb aga mesinikust. Mesindamine ei ole kerge töö, aga kui südamega asja juures olla, siis tasub end kuhjaga ära. Ja see, et mesinik elab halvasti, on puhas virisemine. See on sama kui anekdoot: juut - kojamees (kas on keegi näinud juuti kojamehe ametis). Vaevalt küll. Mina aga pole näinud elukutselist mesinikku, keda mesindus ära ei toida.

Rahulikke jõule ja ilusat aastavahetust ning head tulevast meeaastat.

Maire Valtin

Aastamesinikud 2007 – Ülle ja Vahur Talimaa Miks just nemad?

Mäletan Üllet ja Vahurit noortena, kui nad lõpetasid Olustvere Tehnikumis mesinduse esimese lennu ning läksid Pärnumaale mesinikeks. Minu esimesed kokkupuuted nendega olid Harku-Järvel, kust nad tulid mesilasemasid ostma ning oma tööalastele probleemidele lahendusi leidma.

Väga ruttu said neist aga võrdsed kolleegid. Nüüd tunnen ma neid kui laia silmaringiga väga töökaid ja tublisid mesinikke. Nemad on mesinikud, kellega saab alati avameelselt arutada nii oma äpardusi kui ka õnnestumisi. Kõik me teame, et on mesinikke, kes kunagi oma teadmisi teistele jagada ei soovi püüdes jätta muljet, nagu nende mesilas äpardusi ei juhtuks. Ülle ja Vahur on mesinikud, kes õpetavad teisi ka oma vigadest rääkides. Oma ladusa ja sisuka esinemise tõttu on Vahur ka mesinike hulgas oodatud lektor. Meie turumajanduse tingimustes peaksid Ülle ja Vahur olema minule vihatud konkurendid, kuna kasvatame mõlemad Kraini tõugu mesilasemasid. On ju teda tõde, et mõned suurmesinikud lähevad lausa marru, kui sõber mõne purgi mett müüb ja eriti siis kui ta temast paremini müüb. Sellist iseloomuomadust ei ole ma õnneks Ülle ja Vahuri juures kunagi märganud. Meeleldi saadavad nad kliente nii mulle kui ka teistele mesinikele. Mesilasemade kasva-

tuses on meil alati üksteisele nõu anda ja arutada, kuidas oleks õigem üht või teist tööd teha, et paremaid tulemusi saada.

Aga miks on Ülle ja Vahur just aastamesinikud? Ei usu, et nad sel 2007.a. Eesti mesinduse jaoks midagi erakordset tegid.

Aga see tiitel ongi antud pikkade aastate tubli töö eest. Kes veel ei ole käinud, minge kindlasti Pärnumaale Seljale. Teid võetakse seal alati lahkelt vastu. Usun, et Ülle ja Vahur on vahest küll väga väsinud külaliste vastuvõtust, sest tean, et seal käib väga palju ekskursioone. Ilma mõjuva põhjusega ei keelduta seal kunagi külalisi vastu võtmast.

Seljale näete te väga ilusat ja hooldatud mesilat, mis on tunnustatud ning vastab euronõuetele. Pidevalt on seal küll vaja remontida ja ehitada. Kõik me teame umbkaudu, kui rikkad on mesinikud. Nii tuleb ka Üllel ja Vahuril enamus töid ise teha et ots-otsaga välja tulla. Seljalt jõutakse Kurgjale, kus on Jakobsoni-aegsed muuseumitarud, mis vajavad eraldi hoolt. Neid külastades tekkib küsimus – kuidas nad küll jõuavad?

Aga just sellepärast, et nad on mesinikud, kelle sarnased tahaksid paljud olla, ja et nad kõike seda jõuavad, ongi nad 2007.a. aastamesinikud.

Aitähh tehtud töö ja jagatud kogemuste eest ning ikka jõudu edaspidiseks!

Mai Endla

Mesinike sügispäevad Jänedal

Novembri viimasel nädalavahetusel olid Jänedal traditsioonilised mesinike sügispäevad. Heitkem järgnevalt tagasipilk sellele, mida kuuldi naabermaade ja Euroopa Liidu mesindusest ning Austraalias Apimondia kongressil nähtust.

Euroopa Liidu mesindusest

Ülevaate Euroopa Liidu ja kitsamalt ka Soome mesinduse praegusest seisust andis Kari Valonen, kes on paljudele meie mesinikele ammune tuttav. Kari on Soome Mesinike Liidu (SML) juhatuse liige ja EL keskorganite juures tegutseva nõuandva meeriühma esimees. EL-s on praegu enam kui 600 tuhat mesinikku ja 13,6 miljonit mesilasperet. Kogu EL meetarbest rahuldatakse umbes 55%, ülejäänud tuleb importida peamiselt Argentiinast, Mehhikost ja Hiinast.

Mesinduse peamised probleemid ja tähelepanu EL-s on seotud mesilashaigustega, jääkainetega mees ja teistes mesindussaadustes, viimasel ajal ka GMO-taimede võimaliku laiema kasvatamisega seonduvate ohtudega. Kahjuks ei ole nende taimede nektari ja õietolmu mõju või ohtusid mesilastele seni veel piisavalt uuritud. Teisalt on selge, et kui mesilased külastavad GMO-taimede õisi, siis võib nende õietolm levida mesilaste vahendusel üsna suures piirkonnas ka GMO-vabadele põldudele. Kuidas sellist „saastumist“ vältida, see on küsimus. Praegu on EL-s jäetud iga liikmesriigi enda otsustada, kas lubada oma põldudel GMO-taimede kasvatamist või mitte.

Soome mesindusest

Soome mesinduse viimase paari aasta suurimaks probleemiks on mee ületoodang ja mee turustamise aeglustumine. Möödunud kolme väga hea meeaasta tõttu on paljude suurmesinike laod mett täis ja seda jaguks müüa veel paari aasta vältel. Seetõttu on osa mesinikke vähendanud mesilasperede arvu, et kulutusi mesilale ja ületoodangut kahandada. Kui

olukord meeturul paraneb, siis ilmselt suureneb mesilasperede arv taas.

Soome meeturust on enam kui kolmandiku hõivanud importmesi. Üks põhjustest on selles, et paaril aastal ei tehtud piisavalt promotööd meeturu edendamiseks ja meetarbimise suurendamiseks. Nüüd propageeri SML taas jõuliselt mee kasutamist. Meeturu arendamiseks kasutatakse 50% ulatuses mesinikelt kogutavat raha, millele riik lisab omalt poolt sama palju.

SML on Soome mesinduse peamine mootor. SML liikmeskonda kuulub ligi 3000 mesinikku, umbes kolmveerand kõigist mesinikest. Kokku on Soomes 2007.a seisuga ligi 60 tuhat mesilasperet. Et suuta teha tulemuslikku mesinduse arendustööd, vajab SML piisavalt rahalisi vahendeid. Soome mesinikud maksavad mesinike liidu liikmemaksu 2008.aasta eest 45 eurot, lisaks sellele meeturu arendustöök 1,50 eurot iga mesilaspere kohta. Liikmamaksu eest saavad SML liikmed postiga koju kätte 7 korda aastas ilmuva mesindusajakirja „Mehiläinen“. Samuti korraldatakse Soomes mesinikele õppusi ja koolitusi.

Läti Mesinike Liit ja Läti mesindus

Läti ML juhatuse liikme Juris Steiselis'e tutvustuse kohaselt on Lätis enam kui 3000 mesinikku, kellest 1200 on LML liikmed. Lätis on kokku umbes 65000 mesilasperet. Suuremaid tootmismesilaid on 50–60, igäühes vähemalt 100 mesilaspere. Meetoodang oli 2006.a väga hea – kuni 80–100 kg pere kohta. Möödunud 2007.a suvi oli tunduvalt tagasihodlikuma saagiga, mis jäi alla keskmise. Viimasel aastal on tunduvalt suurenenud õietolmu tootmine, mida müüakse Leedu kokkuostjale hinnaga 5 latti/kg.

Läti meeturg on suhteliselt stabiilne ja importmee osakaal ei anna eriti tunda. Mee turustamise keskne piirkond on seotud Riia linnaga, kus on suur osa ostuvõimelisi ja meehuvilisi tarbijaid. Riia mee

turu probleemiks on mingil määral see, et eriti suve lõpus ja sügisel tulevad sinna kaugemate maapiirkondade mesinikud, kes löövad mee hinna alla.

Laiemaks probleemiks aga on kujunenud üldine inflatsioon ja kaupade ning teenuste hindade kiire kasv riigis. Kuid samas mee hind pole praktiliselt tõusnud alates 1996.a, aga see vähendab mesinduse tasuvust. Mesinike suhtelised sissetulekud ja majanduslik kindlustunne on vähenemas. Tulemuseks on nii mõnigi mesinik kas mesindust kui tootmistegevust vähendanud või lausa lõpetanud.

Läti Mesinike Liidu põhiline tegevus on viimasel ajal seotud mesindusprogrammi ja mee promoprogrammi täitmise-ga, mis aitab Läti mesindust ja meeturgu edasi arendada. Mesindusprogrammi raames tegeldakse põhiliselt mesindusala koolituse ja õppuste korraldamisega, varroatoositõrjega ja mee kvaliteedi kontrolliga. Praeguseks on kõigis 26 rajoonis koolitatud mesinike eestvedajad ja kohalike mesinduspäevade korraldajad.

Mee promoprogrammi tegevus on olnud Lätis suhteliselt vaevaline ja nõuab mesinikelt üsna suurt lisakulu. Väga palju on mitmesuguseid bürokraatlikke kitsendusi ja nõudmisi, mis seovad käsist ja jalust. Suure osa mee promoprogrammi täitmiseks vajalikku omapoolset raha on LML saanud Cesises asuvalt mesindusfirmalt *Vinnis*, kellele meeturu edenemine ja meemüügi suurenemine otseselt kasu annab.

Kõrvalmärkusena peaks lisama, et ka Eesti mee pakendamise ja turustamisega tegelevad ettevõtjad võiksid samamoodi mõelda – anda ühise kasu nimel ka oma panus meeturu ja mee müügi edendamiseks. Vanarahvas on ju ammugi tähele pannud, et kui tahad sügisel põllult head saaki lõigata, siis tuleks ka kevadel korralikult künda ja külvata ning vajadust mööda väetada.

Apimondia kongressil Austraalias

Läti ML juhatuse esimehe Armands Krauze ettekandest selgus, et Lätist käis septembris kauges Austraalias peetud mesinike maailmakongressil suur 49-liikmeline grupp, sh 31 mesinikku. Ühiselt külastati kongressi mesindusnäitust, mis olevat jätnud tavalisest tagasihoidlikuma mulje. Põhjus kindlasti selles, et nii paljude mesindusinventari tootvate firmade kui ka mesinike jaoks oli Austraalia-sõit liiga kaugel ja kallis. Näitus oli muidugi mesinikele huvitav vaadata. Kuid inventari poolest midagi eriti uut silma ei hakanud. Läti asjatundjate suuremat tähelepanu pälvis mesilasemade kunstseemendamise aparaat, kus mesinik saab kogu protsessi jälgida arvutikuvarilt ja vastavalt oma tegevust suunata.

Läti mesinike grupp tutvus ka mitme mesilaga. Austraalias on kokku enam kui 600 tuhat mesilasperet. Mesinikest ligi 7% on suurmesinikud, kellele kuulub kokku umbes 70% kõigist mesilasperedest. Keskmises tootmismesilas on 500 – 600 mesilasperet. Suuremas osas saadakse mett puude ja põõsaste õitelt. Kuna kohati on meekorje väga rikkalik, siis on mesilasperede arv ühes grupis isegi kuni 80 – 100 peret. Keskmise meesaak on 40 kg pere kohta, kuid sageli ka 50 – 100 kg perelt.

Reisi lõpus külastati Austraalia ranniku lähedal asuvat Kangaroo saart, kus asub puhtatöuliste itaalia mesilaste reservaat ja genofondi kaitseala. Sinna viidi itaalia mesilased juba XIX sajandi lõpus ja nii on nad säilinud teiste mesilassidega segunemata algsel kujul. Praegu toimub saarel nii mee tootmine kui ka nende mesilaste tõuaretus ja tõumaterjali

eksport. Ühe huvitava majandustegevuse haruna on saarel välja kujundatud mesilaturism ja mõned mesilad on lülitatud turistide marsruutidesse. Turistid saavad tutvuda mesindusega, osta kaasa mett ja meeneid.

Võib uskuda Armandsi hinnangut, et kõik reisil käinud mesinikud jäid väga rahule nii Apimondia külastamise kui Austraalia ja sealse mesindusega tutvumisega. Eks selline kogemus on ka Eesti mesinikel ajast, kui külastasime grupina Apimondia kongresse Sloveenias 2003.a ja Irimaal 2005.a. Austraalia-sõit jäi meile liiga kaugeks ja kalliks. Aga järgmine Apimondia kongress toimub 2007.a Lõuna-Prantsusmaal. See peaks olema juba üsna kättesaadav kõigile meie mesindushuvilistele. Sinna me sõidame!

*Kokkuvõtte koostas
Aleksander Kilk*

Mõtteid möödunud suvest

Möödunud suvele mõeldes meenub esimesena, et küll see meie armas Eestimaa on ikka suur. Kui üks mesinik kurdab, et peale perede koondamist sai vaevu oma suguvõsa meega varustatud, siis napid 200 km eemal pingutab teine kogu hingest, turustamaks mitmete aastate parimat saaki!

Lausa maakondlik erinevus oli ka sügiseti mesilasperesid kimbutavate herilaste hulgas. Järvamaal muutusid nad suve lõppedes tavapäraselt tüütuteks, Aegviidus nägin ma viimati herilast millalgi suve

algupoole. Hiljem nad kadusid kuhugi, samuti haihtusid ka üksikud vaablased, kellele oli tekkinud eriti halb komme püüda mesilasi jooginõu pealt.

Kuna tänava leiti mesilasi nii maja seintelt, laternapostide otsast ja isegi rannale paigutatud riietuskabiinidest, paistis, et pereheitmine valmistab nii mõnelegi mesinikule tõsiselt peavalu. Hullema variandina kurtis üks tuttav 18-st perest väljunud 15 sülemla üle. Oli see nüüd nigelast korjest või millestki muust tingitud, minul sülemlas 23-st perest vaid 4.

Kindlasti ei saa lõppenud hooajale hinnangut andes mööda minna meekorjest. Väga varajane puhastuslend 8-ndal märtsil +7°C õhusooja tuulevaikse päikeselise ilmaga ning sellele järgnenud soe periood andis mesilasperedele täiskäigu. Aprill tegi oma naljad nagu ikka, 16-ndal oli sooja 20°C ja tarru toodi 2,5 kg nektarit, 23-ndal oli termomeetri näit napilt üle nulli ning sadas lund. Meeldivalt soojaks muutusid ilmad alles maikuu teises pooles, tarukaalu näit siiski eriti ei tõusnud. Laienev haudmeväli vajas üha rohkem toitu, vaatamata korjeks sobilikele ilmadele juunis olin sunnitud mõnele väiksemale perele aren-

gu peatumise vältimiseks isegi mõned liitrid suhkruisurupit andma.

Nii see suvi kestiski vahelduva eduga (õigem oleks vast öelda edutusega) juuli lõpuni, kuni kanarbik õitsemata hakkas. Vihmaste ilmade tõttu läks kanarbikukorje algus sõna otsese mõttes vett vedama, kuid augusti esimesel poolel püüdsid mesilased päästa veel, mis päästa andis. 2006-nda aasta meeuputusega pole võimalik tänavust saaki muidugi võrrelda, kuid enamasti on keskmine toodang taru kohta olnud pea kaks korda suurem. Ilmselt oli meega probleeme teistelgi, otsustades selle järgi, millise tempoga vahetasid täidetud meepurgid omanikku. Köhklemata läksid kaubaks ka mulluse toodangu ülejäägid.

Peale kesisevõitu korje kippus tänava peredele liiga tegema üsna ohjeldamatult arenenud varroatoos. Nii tuli pistelist hädaabitõrjet teha isegi suvel.

Ja kokkuvõttelik hinnang möödunud mesindusaastale: nigelavõitu. Või olen lihtsalt mitmete viimaste väga edukate aastate jooksul liiga kapriisiks muutunud...

*Ülo Lippa
Järvamaalt*

Mis varroalestal veel meie jaoks varuks on?

Endises NL-s märgati varroalesta esmakordselt Kaug-Idas Primorje ja Habarovski kraisis, Hiina piiri lähedal. Teadlaste eri põlvkondade vahel puhkes äge vaidlus selle üle: kas hävitada lestast tabandunud mesilaspered kohe ja kehtestada range karantiin või hakata uurima lesta bioloogiat ja füsioloogiat ning siis erinevate ravivahenditega piirata lesta levikut teistesse piirkondadesse. Vaidlused kestsid seni, kuni varroalest oli jõudnud juba Moskva oblasti mesilatesse ja seal suurt laastamistööd teinud. Siis sai ka laiem avalikkus teada selle parasiidi olemasolust ja nendest ohtudest, mis võivad nimetatud parasiidi levikuga kaasneda. Algasid palavikulised tõhusate tõrjevahendite otsingud. Paraku lesta levis kiiremini (Saksa mesindusteadlane prof. Ruttner võrdles 1979.a varroalesta leviku kiirust kiirringiga) kui tema vastaste tõrjevahendite leidmine, mistõttu avastati varroalest juba 1978.a ka Eestis. Esmalt avastati see parasiit Kirde-Eestis ja mõni aeg hiljem ka Tartu lähistelt.

1982.a oli hinnanguliselt varroalestast tabandunud juba ligi 80% Eesti mesilatest ja 1992. aastal, vaatamata rakendatud meetmetele, oli see parasiit jõudnud ka Eesti saartele.

Esimeseks tõhusamaks tõrjemeetodiks osutus mesilaste töötlemine termokambris, mille tulemusena pere küll vabanes suuremast osast lestadest, kuid kogemuste puudumise tõttu said tihti kannatada ka mesilased. Peale selle oli kogu protsess väga töömahukas ja vastavate temperatuuri reguleerivate seadmete puudumise tõttu ka üsna küsitavate tulemustega. Mesilasperede arvukus Eestis hakkas kiiresti kahanema. Hävisid mitmed küllaltki suured ja heal järjel olnud mesilad. Vähem kui 10-ne aastaga jääb enam kui 100 000 mesilasperest järele ainult 30 000.

Varroalesta vastu hakatakse 80-ndate algul kasutama orgaanilisi happeid (sipelghapet, oblikhapet, piimhapet), aga lõpupoole hakkavad meile jõudma ka mitmed välismaised varroalesta vastased vahendid nagu *perizin*, *apistan*, *bayvarol* jt.

Nimetatud vahendite suhteliselt lihtne kasutamine muutis nad mesinike hulgas väga kiiresti populaarseks ja suurem enamus loobuski orgaaniliste hapete kasutamisest.

Paraku jätsid nimetatud vahendid nii vahasse kui ka mee sisse mürgiseid

jääkaineid, mistõttu mitmed nendest on tänapäeval keelatud (nt *folbex*. Mitmetes Euroopa riikides on keelatud ka *apistan*). Teiste ravivahendite kasutamisel aga kujunesid üsna lühikese (3–5 a) aja jooksul välja resistentsed parasiitide tüved ning perede hukkimine varroalesta kahjustuste tagajärjel hakkas taas tõusma.

90-ndate lõpus hakatakse Eestisse tooma Venemaal ja Ukrainas toodetud lestatõrjevahendit *bipiin*, mis samuti muutub mesinike hulgas populaarseks, eeskätt just madala hinna ja suhteliselt lihtsa kasutamiseviisi tõttu. Kuna *bipiin*

osutus küllaltki tõhusaks hakatakse seda tootma mitmetes Euroopa riikides, kuid erinevate nimetuste all.

Nii näiteks nimetatakse *bipiini* analoogi Ungaris *varrestsens*; Sloveenias *varamit*; Bulgaarias *varostat*; Tšehhimaal ja Slovakkias *avartin*; Poolas *apivarol*, Rumeenias *varraket*, Prantsusmaal *anti-varroa* ja Venemaal ning Ukrainas *bipiin*.

Sellises nimetuste segadikus oli mesinikel raske orienteeruda, mistõttu sama toimeainega preparaati kasutati tihti mitu aastat järjest. Tulemuseks oli taas resistentsete lestavormide väljakujunemine, mesilasperede suurem nakatumine ja suurem mesilasperede väljalangemine nii suve teisel poolel kui ka talvel.

Selline olukord sundis taas tagasi pöörduma looduslähedasemate tõrjevõtete juurde ja taas kasutusele võtma juba unustusehõlma vajuma hakkavad vahendid nagu *sipelghape*, *oblikhape*, *piimhape* ja *võihape*. Neist kahe viimase kasutamise meetodika vajab veel täiendavat uurimist ja ohutumate tõrjevõtete väljatöötamist.

Ka sipelg- ja oblikhappe kasutamist oleme õppinud nii kirjanduse kui ka kogemuste kaudu. Paraku tundub, et mesilaspere lestatuse määramise meetodika ja tõrjaegade määramine vajab veel täpsustamist, sest lesta käitumine tegelikkuses erineb mõnikord üsna olulisest sellest, mida kirjandus on talle ette kirjutanud. Või käitub varroalest erineva-

tes tingimustes erinevalt?

2007.a suvel püüdis autor välja selgitada lesta arvukuse dünaamikat erineva kevadise lestatuse taseme korral. Lesta arvukuse määramiseks kasutati võrkpõhju, millele varisenud lestad loendati algul iga 10 päeva järel ning arvutati keskmine allvarisenud lestad arv ööpäevas. Kuni augusti alguseni kulges kõik nii nagu kirjandusest oleme harjunud lugema, kuid siis muutus olukord järsult, mis tingis ka lestad loendamise iga päev. Tulemused olid täiesti ootamatud ja võivad täiendada teadmisi lesta bioloogiast, mis omakorda aitab ehk ka tema vastu tõhusamalt võidelda.

Mai lõpus 2007 valiti katseks 4 peret, kus 28. mai testimise andmetel oli erinev lestatuse foon. See määrati järgmiselt: 10-le perele asetati 20. mail alla võrkpõhjad, millelt loendati mahavarisenud lestad 28. mail. Nendest valiti välja kolm peret, milles nädala keskmisena oli erinev lestatuse foon. Esimeseks katsepereks valiti selline, kus nädala jooksul oli alla varisenud keskmiselt 1 lesta ööpäevas; teiseks pere, kus ööpäeva kohta tuli 3 lesta; kolmandaks pere, kus 4 ja üle selle. Kontrollpereks võeti 28. mail saadud 3,1 kg-ne sülem, kus vahetult peale tarru ajamist ei varisenud esimese ööpäeva jooksul maha mitte ühtegi lesta.

Kogu juuniku jooksul ei ilmnenud olulisi erinevusi lestad mahavarisemises. Erinevused hakkasid ilmne juuli

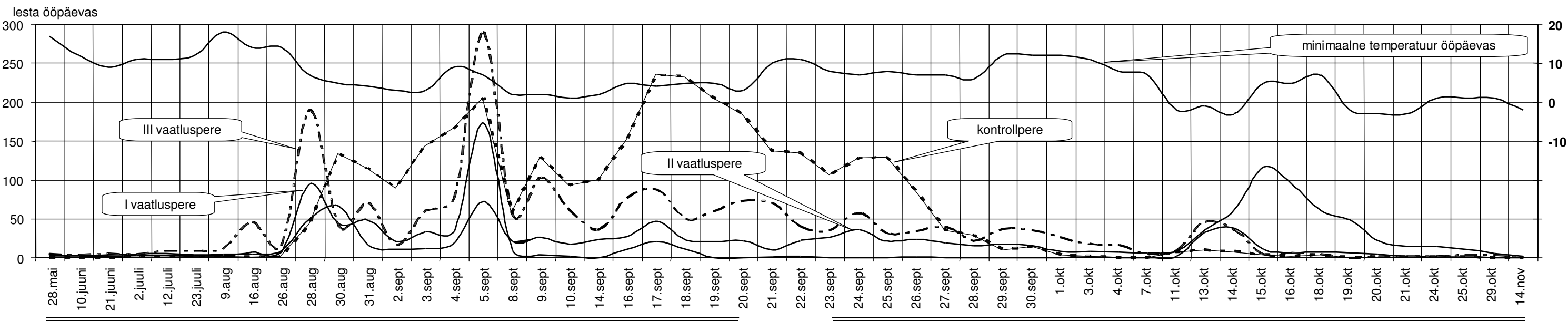
teisel poolel, kus III katseperel (foon 4 lesta ööpäevas) suurenes ööpäevane varisemine 8-le ja augustikuu esimese dekaadi lõpuks juba 10-le.

Esimene lestatõrje tehti 9. augustil. Esimesele katseperel tilgutati automaatsustlaga igasse kärjetänavas 4 ml ravilahust, mis valmistati vahekorras: 7 g kristallilist oblikhapet, 70 g suhkrut ja 100 ml vett.

Teisele katseperel anti raamide pealt 10 ml 85% sipelghapet, mis oli valatud Petri tassile ja kaetud pealt traatvõrguga. III pere sai samuti 10 ml, 85% sipelghapet, kuid raamide alt.

Oblikhappe mõjul varises ajavahemikus 9–16 august keskmiselt 6,8 lesta ja 16–26 august keskmiselt 7,3 lesta ööpäevas. Teises peres olulist lestad varisemise suurenemist märgata ei olnud (vastavalt 4,4 ja 9 lesta keskmiselt ööpäevas). Seevastu III peres oli lestad varisemine vastavalt 45,6 ja 15,3 lesta ööpäevas. Kontrollperel kõikus varisemine samal ajal keskmiselt 0,6–2,0 lesta vahel ööpäevas.

26. augustil said kõik pered 4 liitrit sööta (2:1). Kuna ööpäevas maha varisenud lestad arv oli kõigil peredel suurenenud 9–15-ni, anti 28. augustil kõikidele raamide pealt 10 ml 85%-list sipelghapet. Lestade lugemine 29-ndal augustil näitas, et esimesel perel oli ühe ööpäeva jooksul varisenud 95 lesta, II perel 50 ja III perel koguni 190 lesta. Samas oli

kontrollperel maha varisenud 43 lesta.

Järgmisel päeval lestade varisemine sipelghapet saanud peredel mõnevõrra vähenes, kuid kontrollperel suurenes 43-lt 134-le. Lestade varisemine vähenes 2. septembriks 11–21-le lestale ööpäevas, kuid püsis tavalult kõrgena kontrollperes (90). Septembri esimestel päevadel langes ka temperatuur, millega arvatavalt kaasnes ka suurem lestade varisemine.

4. septembril raamide pealt antud 10 ml 85%-list sipelghapet ei suurendanud oluliselt lestade varisemist. Küll aga suurenes kontrollperel lestade varisemine, ulatudes ööpäeva keskmisena juba 166-ni.

5. septembril oli taas suurem lestade varing ulatudes eri peredes 72-st 290-ni. Ka kontrollperes suurenes varing 205-ni ööpäevas. See oli praktiliselt teine kord kogu vaatlusperioodil, kus ilmnes selgelt ravivahendi mõju. Edaspidi varises kontrollperel pidevalt lesta rohkem kui ravi saanud peredel.

16. septembril raamide pealt antud 10 ml 85%-list sipelghapet tõi kaasa lühiajalise varisemise suurenemise, kuid ka loomulik allavarisemine kontrollperel oli suur (üle 200). Siin peab märkima, et vaatamata suhteliselt madalatele temperatuuridele septembri keskpaigas (miinimumtemperatuurid $+2 - +5^{\circ}\text{C}$) mõjus sipelghappe kasutamine mesilasemadele surmavalt (30-st emast suri 8!).

7. oktoobril tilgutati peredele oblikhappega suhkruisuripit 4 ml kärjetäna kohta. Järgnes umbes kahenädalane suurem lestade varisemise periood. Kontrollperel oli suurem varing kolme päeva jooksul, kui minimaalne õhutemperatuur langes alla 0°C .

Kuna katse kestvus oli ainult 5 kuud ja katse viidi läbi ühes korduses, ei saa toodud andmete alusel teha põhjapanevaid järeldusi, kuid mõningaid mõtteid ja küsimusi tekitasid need siiski.

Esiolulised järeldused:

1. Lestade suurem loomulik varisemine algab augusti lõpus septembri algul, samal ajal, kui mesilaspere hakkab

kahanema.

2. Mitte kõik surnud lestad ei varise taru põhjale vaid suurem osa nendest libiseb tühjadesse kärjekannudesse, kust nad perede söötmise ajal välja visatakse.
3. Kuigi sülemid on väidetavalt suhteliselt lestavabad, suureneb nende lestasus kiiresti ja jõuab umbes samale tasemele teiste peredega juba esimese aasta augusti lõpuks.
4. Varisenud lestade hulgas on alati (ka kontrollperel) 2–5% elusaid lesti.
5. Peale septembrikuu keskpaika alla varisenud lestade hulgast elusaid enam ei leitud.
6. Oblikhappe ja sipelghappe kasutamine ei suurendanud elusate lestade allavarisemist.
7. Septembris tuleb sipelghappe kasutamiseks olla väga ettevaatlik, sest 10 ml 85% sipelghapet pere kohta on ilmselgelt palju ja võib hävitada kuni 25% mesilasemadest.
8. Kui augusti lõpus variseb üle 5 lesta ööpäevas, oleme tõrjega juba hiljaks jäänud ja sellised pered hääbuvad tasapisi, vaatamata kasutuselevõetud meetmetele.
9. Esimene lestatõrje tuleb teha pehmete vahenditega juba kevadel, et piirata ületalvitunud lestade arvukust.
10. Tuleb üle vaadata ja katsetega täpsustada tõrjega alustamise ajad ja lestade künnisarvud erinevatel perioodidel (pere kasvu- ja kahanemisperiood).

Ühe suve vaatluste ja lestade loendamise käigus kerkisid üles järgmised küsimused:

- a) kuidas ikkagi hinnata ühe või teise lestatõrje võtte efektiivsust?
- b) kas senini on ühe või teise meetodi efektiivsuse sisse arvatud ka lestade loomulik suremine suve teisel poolel? Või väljendab tõrjevõtte (vahendi) efektiivsust lestade loomuliku suremise ja ravivahendi kasutamisest tingitud lestade suremuse suurenemise vahe? Või on tegemist kahe nähtuse summaga?
- c) Kas ikka vastab tõele, et iga varise-

nud lesta kohta jääb mesilastele või haudmesse veel 130–150 isendit? See võib olla nii varakevadel, kuid mitte suve lõpus! (nt 5. septembril varises kontrollperel 205 lesta. Järelikult pidi selles peres olema vähemalt $205 \times 130 = 26650$ või 30750 lesta, seega arv, mis pidanuks juba pere läbivaatamisel silma torkama!) Ajavahemikul 16. aug. kuni 16. oktoober varises kontrollperel kokku 3954 lesta. Kui see moodustab kogu lesta populatsioonist 40%, siis pidanuks mesilaste peale jääma talvituma vähemalt 5931 lesta. Kuigi kontrollpere kahanenud oktoobrikuu lõpuks 4-le 5-le raamile, seega hinnanguliselt 12 000–15 000 isendile, pidanuks iga teise või kolmanda mesilase peal (kõhu all) olema lesta, sest haue puudus peres täielikult. Paraku mesilaste kõhuloogete alla piilumine (umbes 100 mesilast) seda ei kinnitanud. (leiti ainult 4 lesta).

- d) Kas ikka mesilastega koos sureb sügisel ainult 40% varroalestadest? Võib-olla on see arv suurem ja lestade paljunemine meie tingimustes sedavõrd intensiivsem?
- e) Millal on lestade paljunemise kõrgpunkt meie tingimustes?
- f) Kas ühe bioloogilise tõrjevõtte ei peaks kasutusele võtma ka lestatolerantsete mesilasliinide väljaselgitamise ja nende paljundamise?

Kõigile nendele ja veel paljudele küsimustele tuleb leida lähiaastatel vastused. Kindlasti tuleb tähelepanu pöörata ka tõrjevõtete efektiivsuse hindamise meetodika täiustamisele, sest praegu kirjanduses toodud efektiivsuse näitajad (90% ja 95%) tunduvad olevat ülepaistatud, kus ilmselt ei ole arvestatud lestade arvukuse loomuliku ja loodusliku väljalangemisega ja see on arvatud ravivahendi efektiivsuse hulka.

Antu Rohlla

VÄIKE PILGUHEIT MÖÖDUVALE AASTALE

Peedo Läll Järvamaalt

Mesindusaasta oli keskmine. Augusti lõpus ei õnnestunud kõiki raame tühjaks vurritada – oli juba kristaliseerunud. Juulis, pärast Soome reisi tegin penoplastist kolm kolmekorpusealist paarumistaru eesmärgiga emad ületalve pidada (Soomes nähtu põhjal). Kahjuks arvas nugis teisiti

Tuleval aastal katsetan uuesti.

Minu arvates on EML hästi oma tööd teinud:

- piisavalt on olnud koolitusi.
- on olnud kaks huvitavat ja hästi korraldatud õppereisi, Soome, Läti ja Leetu.

- suureks abiks mesindusega tegelejaile on Antu Rohtla poolt koostatud vihikud, samuti filmid "Aastaring mesilas" ja "Õppereis Soome".

2007.a detsembris on tarbijate huvi mee vastu tunduvalt suurem kui varasematel aastatel samal perioodil. On ju ilusas pakendis kena sildiga meenõu parim jõulukink – eriti eakatele. Ka selles on oma osa EML-l, kenad sildid, voldikud jne.

Mida ootaksin?

Käitlemisruumidele esitatavate nõuete ühest ja arusaadavat tõlgendust Eesti Vabariigis.

...

Aivo Sildnik Lääne-Virumaalt

Ma siin kiiruga midagi reastan aga see on ainult minu arvamus...ja polegi nagu midagi kirjutada!

1. Mesinduslikud õppereisid Soome ja Läti-Leetu. Nii tihedat reisiaastat ei tule ilmselt mesinikel niipea – küll lähinaabrid, aga näha ja kuulda on palju. Läti ja Leetu tahaks tagasi minna ja selle aja peab lihtsalt võtma...

2. "Meeraamat" nõudis päris palju vaeva ja aega, et kaks lihtsat peatükki kirjutada, aga nüüd on vähemalt jõuludeks paar kingitust olemas!

3. Nugis "toimetab" isiklikus mesilas ja seda üsna mitme aasta vältel juba. Viimati asus plasttarude kallale, nüüd saab ka minul mööt täis!

5. Eks siis kevadel ole näha, ku 4. Meesaak minu mesilasperedelt oli

suhteliselt keskmine ja mee müügihind oluliste muutusteta. Kinnisvara hinnad on muutunud kordades aga mesindusaastades samas suurusjärgus. See teeb natuke murelikuks. Väikemesiniku elatustase langeb ja sellega tuleb varakult arvestada.

idas oblikhappesega varroa ravimine õnnestus!

6. 2008. a veebruari mesindusüritus on juba ajaliselt planeeritud ja enamus esinejaid ka olemas. Saunaviha saab igaüks juba ise kaasa võtta ja koolivennaga pikemalt juttu vesta.

7. Ja kas keegi oskaks öelda, mis aastal sai esimest korda Jänedal mesindusüritusel osaleda? Ise korraldajana täpset aastat ei julgegi öelda. Ehk keegi mäletab täpset toimumise aega?

...

TEATED

Vabariiklikud mesinike talvapäevad toimuvad Jänedal 9.-10. veebruaril algusega kell 10.

Esialguses kavas on järgmised teemad:

1. Mesiniku raamatupidamine ja tuludekulude arvestus ning aruandlus.
2. Mesiniku ettevõtte arendamise toetuse võimalusi - Mikropõllumajandusettevõtte investeringutoetus 2007-2013.

3. Karukahjud mesinduses, kahjude vältimisest ja hüvitamisest
4. Aastamesinik 2007 Vahur Talimaa jagab oma kogemusi
5. Mesilashaiguste, sh ameerika haudmädaniku seire ja langetiseproovide kogumise kavast kevadel 2008.
6. Varroatoos ja viirushaigused vajavad ohjeldamist

7. Mesilaste tööparanduse edendamise võimalustest Eestis.

8. Ülevaade 1.-3. veebruaril Rootsis Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu konverentsil arutatud mesindusteemadest.

Ootame ettepanekuid täiendavate aruteluteemade lisamiseks päevakavasse.

Õhtul toimuvad vestlusringid ja mesindusteemalised arutelud.

Õbimisvõimalus Jänedal külalistemajas.

Mati Haabel Läänemaalt

...

Nõidadele palka ei maksta

Tuleks minul mesindus tükideks jagada, teeksin ma seda nii. Ühe kiilu moodustab töö, mida me mesilaste pidamisel hoolikalt teeme. Järgmise rõõm, mida me tunneme suurest meesaagist. Ülejärgmise vaev, mis kaasneb sellest meesaagist lahti saamisega. Olulisim on aga hingerahu mesilinnukestest, nendega koos olemisest, suminast.

Mõni teine mesinik jagaks ehk hoopis nii: kevad, suvi, sügis, talv. Ametnik põllumajandusministeeriumis ei saaks sellest aru ja kostaks: mesindus jaguneb tööstuslikuks toiduainete esmakäitlemiseks ja hobimesinduseks. Ning lisab end unelusse unustades: see viimane peaks vist kuuluma kultuuriministeeriumi alla, sest eurodirektiiv hobimesinikele ei laiene.

Jätame nüüd vaese ametniku oma kabinetti mõtisklema, kas hobimesindusele kui kultuuriüritusele tuleks rakendada viieprotsendilist käibemaksumäära ja mõtlemine tagasi olnud aastale. Mitu sülemit puu otsa lendas, mitu neist alla tagasi tööme ja kui paljud said plagama? Ja sellele korrale, kus magasin, jäi lisamata just siis, kui ootamatu korje peale tuli. Võib-olla meenub mõnele meist, et ka sel aastal saabus sügis sama ootamatult kui teedevalitsusele esimene lumi. Mis saab edasi?

Kevadistelt mesinduspäevadelt on mul meeles üks mõte, mis vestlusingis tõstatatus. Kas Eesti mesindus sureb välja? Vastus sellele oli lihtne ja selge: „ei“. Küll leidsime, et majanduskasvu tõttu võib mesindus Eestis peagi kaotada tähtsuse pere toitjana, mee müügist enam ära ei ela. Mõtiskleme veel...

Sel aastal oleme „Mesinikust“ lugenud artikleid regulatsioonidest, euroeesmärkidest, mesilate registrist, uuringutest, mesilashaigustest. Usun, et lehe praktiline

Mida siin ütelda?

Toodang oli viiendiku võrra väiksem.

Ilmad segasid sügisesi töid, nii meevõtmist, perede koondamist, söötmist kui ka ravi.

Näib, et järgmisel aastal peavad mesinikud hakkama streikima – elu kallineb kiiresti, kuid mee hind ja mesinike sissetulekud mitte, pealegi rikuvad kaupmehed mesinike ärihuve, tuues poodi odavat ja viletsa kvaliteediga importmet.

Rõõm on, et lõpuks siiski jõudsin möödunud-aastase mee ära müüa.

Muret teevad mee kvaliteedi küsimused ja eetika probleemid konkureerivas mee turu tingimustes.

osa jääb ja paraneb, kuid üheteistkümneme aasta pärast loeme ja huvitume me ilmselt palju rohkem mesilaste elust, mesiniku ja mesilinnukeste suhetest ning palju vähem seadusandlusest ja euroettekäänetest. Sest mesinike kui põllumajandustootjate arv ilmselt väheneb, seevastu suureneb mesinduse tähtsus kutsumusena, kirena.

Novembrikuu „Eesti Looduses“ sõnas Tartu Ülikooli professor Kristjan Zobel, et meie tähtsaimaks varanduseks on alad, kus inimene ja loodus üksteisega hästi läbi saavad. Näeme meiegi, et oleme seni keskendunud peamiselt iseendale.

Tulevikus võiks „Mesiniku“ veergudel, Eestimaa mesinduse peeglis, olla hoopis rohkem mõtteid selle kohta, kuidas tagada ka mesilastele head elutingimused. Mesiniku hooleks saab see, et mesilastel oleks õisi, millele lennata. Või kasutades eelnimetud autori väljendusviisi, see, kuidas päästa meie metsad puidunäljas ahnete käppade vahelt.

Ennustamine olla tänamatu ja nõidadele palka ei maksta, seega lõpetame siinkohal. Võib-olla hakkab „Mesinik“ ilmutama taaskasutusse võetud paberil, loodetavasti ei muudeta Eestit selliseks lennuväljaks, nagu on enamik Euroopast, aga kindlasti jõuab Jõulumees alles uksest välja astuda, kui sealsamas lävel ootab meid uus ja põnev mesindusaasta!

Martin Rebane

Hispaania mesinduskooperatiividel on haaret

Oktoobrikuu alguses toimus Hispaania pealinnas Madridis Euroopa Liidu maade mesindusorganisatsioonide esindajate (COPA/COGECA mesinduse tööühma) nõupidamine. Koos Hispaania mesindusorganisatsioonidega toimus ka konverents "Euroopa mesinduspäev". Lisaks korraldati osavõtjatele Hispaania mesindusega tutvumiseks väljasõit Salamanca piirkonnas asuvasse mesinduskooperatiivi.

Alustuseks lühidalt EL ja Hispaania mesindusest arvudes. Kui EL maades oli statistika kohaselt kokku veel möödunud aastal 11,6 miljonit mesilasperet, siis käesoleval ajal pärast Rumeeniat ja Bulgaariat liitumist on juba 13,6 miljonit. Hispaania on EL maadest suurima mesilasperede arvuga – praegu enam kui 2,3 miljonit peret.

Kokku on EL-s 596 tuhat mesinikku, neist Hispaanias 23300. EL-s on enam kui 19 tuhat professionaalset mesinikku, kes hooldavad kokku ligi 4,5 miljonit mesilasperet (32,7% kõigist peredest). Sellest Hispaanias vastavalt 5700 profimessinikku hooldab ligi 1,9 miljonit peret (80,5% peredest). Siit järeldus – Hispaania mesindus tugineb eelkõige professio-

naalsetele tootmismesilatele, kus igaühes peetakse keskmiselt enam kui 330 mesilasperet.

Hispaanias toodetakse mett nii palju, et see rahuldab kodumaise tarbimise, osa läheb eksporti. Mett müüakse teistesse EL maadesse ning umbes 2300 t ulatuses ka väljapoole EL-i, eelkõige Alžeeriasse, Saudi Araabiasse ja Marokosse. Kuid peale mee toodetakse Hispaanias üsna suurtes kogustes õietolmu, millest enam kui pool läheb eksporti, sealjuures lisaks EL maadele ka Kanadasse ja USA-sse.

Järgnevalt lühikokkuvõtte külaskäigust Salamanca piirkonnas Lääne-Hispaanias Portugali piiri lähisel mägises piirkonnas paiknevasse Reina Kilama mesinduskooperatiivi. Oma nimetuse on kooperatiiv saanud lähedalasuva kõrgema mäeharja järgi. Kui kooperatiiv 1997.a asutati, seati eesmärgiks piirkonna mesinikele ja teistele elanikele tööhõivet ja teenistust pakkuda ning abistada mesinikke nende toodangu realiseerimisel.

Nagu Eestis ja paljudes teisteski maades, on maapiirkondade elanikel sageli üha raskem leida tasuvat tööd, et maal edasi elada. Ettevõtluse või tootmisega alustades tekitab toodangu turustamine kindlasti tõsiseid raskusi. Mesinduskooperatiivi loomise ideeks oligi mesinike ühendamine, et ühiselt nende poolt toodetud mesi ja õietolmu töödelda ja turustada. Pealegi oli võimalus kooperatiivi käivitamiseks vajalike hoonete ehitamiseks ja seadmete hankimiseks kasutada EL ja Hispaania riigi toetusi maapiirkondade arendamiseks.

Kooperatiivi asutamisel 1997.a oli liikmeid-mesinikke esialgu

25 ja neil oli 15470 mesilasperet. 2003.a oli liikmeid juba 85 ja perede arv 50000. Täna on liikmeid 110 ning mesilasperede arv küünib 75000 tasemele, see on rohkem kui Eesti mesinikel kokku. Igas kooperatiivi kuuluvas mesilas on keskmiselt 700 mesilasperet. Kooperatiivi asutamisel 1997.a tasus iga mesinik liitumismaksu 450 eurot, kuid praegu juba 1500 eurot. Asutamisel oli kooperatiivis kaks palgelist töötajat, kuid töömahu tunnuduva suurenemise tõttu on 2007.a ametis juba 7 töötajat.

Kooperatiivi arengut iseloomustab käibe kasv 150000 eurolt 1997.a enam kui 3 miljoni euronni aastas praegu. Mesinikud tootsid 2006.a kokku 800 t mett ja 160 t õietolmu. Esialgsel andmetel on mesinduskooperatiivi 2007.a meesaak umbes 500 t ja õietolmusaak umbes 330 t. Lisaks toodetakse aastas umbes 50–55 t vaha, millest suuremas osas valmistatakse kooperatiivi kärjekeskuses liikmete vajadusteks kärjepõhja.

Esimestel aastatel müüdi kooperatiivis toodetud mesi ja õietolmu Hispaania turul. Kuid tootmismahu suurenedes alustati 2002.a meemüüki ka teistesse EL maadesse ning alates 2005.a ka kolmandatesse maadesse. Praegu müüakse erinevatel aastatel 25–35% mett väljaspool Hispaaniat. Ka õietolmu on alates 2002.a müüdud Hispaania piiri taha, alguses 2–3% toodangust, nüüd juba 40–50%. Sealjuures õietolmu läheb tuntav osa väljapoole EL, peamiselt Põhja-Ameerikasse.

Kooperatiivi tootmiskeskuseks on välja ehitatud uus kaasaegse lahendusega avar hoone, millel pörandapinda umbes

*Õnnitleme tublisid mesinikke.
Soovime septembri ja oktoobri
sünnipäevalastele tervist, jõudu ja
rõõmsat meelt mesilastega toimetades*

<i>Paul Hank</i>	86	<i>2. detsember</i>
<i>Maimu Maripuu</i>	79	<i>20. november</i>
<i>Arvo Kimmel</i>	76	<i>17. november</i>
<i>Toomas Etti</i>	75	<i>30. detsember</i>
<i>Mait ja Aime Mardla</i>	70	<i>30. november</i>
<i>Ilona Alliksaar</i>	65	<i>1. november</i>
<i>Arvi Hansson</i>	65	<i>18. november</i>
<i>Lehte Lippasaar</i>	65	<i>30. detsember</i>
<i>Rein Toomsalu</i>	65	<i>30. detsember</i>
<i>Lembit Koomer</i>	60	<i>31. detsember</i>
<i>Leili Otsa</i>	55	<i>1. november</i>
<i>Siiri Estrik</i>	55	<i>12. november</i>
<i>Maie Männik</i>	55	<i>30. detsember</i>
<i>Silvi Keernik</i>	50	<i>14. november</i>
<i>Ly Einstein</i>	50	<i>21. detsember</i>

Palju õnne!

1000 m². Selleks kulunud rahast saadi 33 % Euroopa Liidult ja 33 % riigilt vastavalt maapiirkondade arenguprogrammi kohaselt koostatud projektile. Ülejäänud kolmandik kuludest tuli kanda kooperatiivil, seda nii mesinike osamaksudest kui laenude abil.

Tootmiskeskuses on umbes 200 m² pinda kasutusel kontori ja laboratooriumi ning kaupluse vajadusteks. Laboratoorium on sisustatud väga moodsate seadmetega kõigi vajalike kvaliteedi analüüside tegemiseks nii meest kui õietolmust, samuti jääkainete (sh antibiootikumijääkide) uurimiseks mees ja õietolmus. Kaupluses müüakse nii toodangut (pakendatud mesi, õietolm, meeveinid ja -liköörid, samuti mee ja teiste mesindus- saaduste baasil valmistatud kreemid, seebid, šampoonid jne.) kui ka mesinike vajadusteks mitmesugust inventari.

Väga heal tasemel ja ilmselt suure tootmisvõimsusega oli tehniliselt lahendatud kooperatiivi meekäitlemise ja -pakendamise keskus. Mesinikud pakendavad oma mesilas vurritatud mee suurtesse 200 kg mahutavatesse vaatidesse, mis transporditakse kooperatiivi tootmiskeskusse. Peale polüfloorse segamee toodetakse ka mitut liiki monofloorset mett, mis on tarbijate hulgas hinnatud. Meest võetakse kooperatiivi toomisel proovid ja tehakse kontrollanalüüsid, varuproovid säilitatakse laos. Suur osa mett pakendatakse purkidesse jaemüügiks. Teatud osa mett läheb eksporti, seda peamiselt suurtes vaatides.

Vaha sulatuseks kärgedest või mesinike poolt toodud esmaselt sulatatud toorvahast kasutati suuremahulisi vee-särgiga varustatud paake, kust sulavaha lasti toru kaudu suurtesse plastvormidesse. Jahtunud ja tahkunud vahaplaadid olid kaaluga umbes 15 – 20 kg. Samas asus ka kärjepõhja tootmise liin, kus rullvaltsidelt tulnud kärjepõhjalint sobivasse mõõtu lõigati ning pakendati.

Huvitav oli tutvuda õietolmu sorteerimise ja pakendamise ruumide ja seadmetega. Mesinikud, kes õietolmu toodavad, kuivatavad õietolmu oma mesilas. Sealjuures jälgitakse hoolikalt õietolmu niiskusesisaldust, mis ei tohi olla liiga kõrge ega ka liiga madal. Kooperatiivi tootmishoonesse toomisel võetakse õietolmust proovid ja tehakse analüüsid. Osa proove jäetakse lattu vajadusel hili- semateks kontrollanalüüsideks.

Tootmiskeskuses segatakse õietolm spetsiaalsetes vibropaakides, seejärel puistatakse aeglaselt liikuvale sorteerlindile, kus käsitsi või vaakuumtoru abil eemaldatakse võimalikud mehaanilised lisandid ja võõrkehaded. Seejärel õietolm pakendatakse kas jaemüügiks 230 või

500 g mahutavatesse purkidesse või hulгимüügiks suurtesse 20 kg mahutavatesse kottidesse.

Oma mesilas toodetud ja kooperatiivile üle antud mee ja õietolmu eest saavad mesinikud tasu pärast seda, kui toodang on pakendatud ja müüdnud. Tasu sõltub toote kvaliteedist, mida näitasid mee ja õietolmu vastuvõtul tehtud analüüsid. Osa toodangu müügist teenitud rahast jääb kooperatiivile töötajate palkadeks, osa kasumiks, mida edasi investeeritakse tootmise ja turustamise arendamiseks.

Mesinduskooperatiivist Reina Kilama on sealse piirkonna maaelu säilitamisel ja edendamisel kindlasti palju kasu olnud. Kooperatiivi juht väitis, et praeguseks annavad nad umbes 80 – 85 % antud lähipiirkonna tööhõivest ja elanike sissetulekust. Selle saavutamiseks ja kooperatiivi välja arendamiseks on oskuslikult ära kasutatud EL poolt koos Hispaania riigiga pakutatavad rahastamisvõimalused. Sarnased toetuskeemid toimivad kõikjal Euroopa Liidus, sh ka Eestis. Muidugi eeldab sellise mesindusprojekti elluviimine asjalike ja nutikate eestvedajate grupi suurt tööd, kes peavad esmalt tähtsaks ühiseid eesmärke ja huvisid. Kui asjad on kenasti käima saanud, siis toob see ju ka eestvedajatele endile mitte ainult rõõmu hingele, vaid rahas mõõdetavat tulu.

Aleksander Kilk

MESINIK leht tänab kõiki oma autoreid ja soovib oma lugejaile Rahulikke Jõule ja head uut mee-aastat!

Järgmine EML ajaleht "Mesinik" nr. 7 (45) ilmub veebruaris 2008. Teadete ja reklaami avaldamine "Mesinikus" on EML liikmetele tasuta, teistele vastavalt kokkuleppele. Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: aleks.kilk@mail.ee või uku.pihlak.002@mail.ee, EML kontakttelefon: 52-93589 (A. Kilk) või EML kontor (J. Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn) teisipäeviti ja reedeti kell 10 – 16 tel. 63 764 93. Mesindusalane teave ka Internetis: www.mesindus.ee

Eesti mesindust arendatakse käesoleval ajal Eesti Mesindusprogrammi

"Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2007 – 31.08.2010" tegevuste kaudu

Mesindusprogrammi eesmärkideks on: mesinike ja mesindusseltside abistamine ja toetamine mesinduspäevade ja -õppuste korraldamisel ning kohaliku mesindusel edendamisel; teabelevi arendamine ja mesinike erialane parem teavitamine; mesinduse efektiivsete tehnoloogiliste lahenduste arendamine, tutvustamine ja propageerimine; toote- ja turuarenduse tegevuste suunamine ja toetamine; varratoosi ja teiste mesilashaiguste tõhusate tõrjemeetodite ja -võtete propageerimine ning mesinike nõustamine mesilashaiguste tõrjel; mee kvaliteedi seireuuringute korraldamine ja mesinike teavitamine ning nõustamine küsimustes, kuidas mee tootmise ja käitlemise protsessis mee kvaliteeti säästa ja parandada.